

Σημείωμα εκδότου

Τό 1980 οί εκδόσεις «Όρθόδοξος Κυψέλη» εκκλοφόρησαν τό αξιοθαύμαστο βιβλίο «**Μοναστήρια καί Άγιοι τοῦ Όλύμπου τῆς Βιθυνίας**».

Στίς 416 σελίδες του γίνεται λόγος, μέ γλαφυρότητα καί χάρη, γιά πολλά μοναστήρια καί πολλούς όμολογητάς Άγίους Πατέρας.

Στόν βυζαντινό μεσαίωνα τό όρος Όλυπος τῆς Βιθυνίας ἀριθμοῦσε 100 Μοναστήρια καί περίπου 10.000 Μοναχούς....

Πρόκειται γιά ἕνα πατερικό θησαύρισμα μέ θαυμαστές βιογραφίες, ἀσκητικά κατορθώματα καί άγιοπνευματικές διδαχές μεγάλων καί ήρωϊκῶν Άγίων Πατέρων τῆς όρθοδόξου εὐσεβείας καί πίστεως.

Στήν ταραγμένη ἐποχή μας οί βιογραφούμενοι Άγιοι στέλνουν ἐλπιδοφόρα άφυπνιστικά μηνύματα προσφέροντάς μας τά φωτεινά τους παραδείγματα γιά μίμησι τῶν ἀρετῶν τους πρὸς σωτηρία μας.

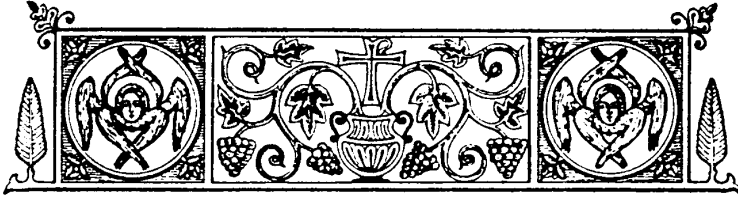
Άπό τόν τόμον αὐτόν παραθέτουμε μόνον τά ἀναφερόμενα στόν Άγιον Θεόδωρον τόν Στουδίτην καί ἐλάχιστα γιά τόν Όμολογητή Πατριάρχην Άγιον Μεθόδιον πρὸς άφύπνισι καί ἐνθάρρυνσι μας στόν κατά τῆς αἱρέσεως καί πλάνης άγώνα μας καί κυρίως κατά τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

Ἡ στάσις καί γραμμή τῶν Άγίων Όμολογητῶν Πατέρων εἶναι ή άσφαλής, ή Όρθόδοξος καί ή σώζουσα. Άς λοιπόν τούς μιμηθοῦμε δι' ἔργων καί λό-

γων, διότι οί καιροί μας προμηνύουν πολεμική κατά τῆς Θεότητος τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ καί χρειαζόμαστε ἀγωνιστικό, ὁμολογιακό καί μαρτυρικό φρόνημα.

Τό τεῦχος αὐτό εἶναι ἀνάτυπο ἀπό τήν Β' ἔκδοσι τοῦ ἀξιόλογου βιβλίου «ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΙ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ ΤΗΣ ΒΙΘΥΝΙΑΣ», ἔκδοσις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 2013.

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΣΑΚΚΟΥΔΙΩΝΟΣ

(ΥΨ. 1.075 μ.)

Σύμφωνα μέ τίς περιγραφές τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου καί τοῦ βιογράφου του, τό μέρος ὅπου ἰδρύθηκε τό 781 ἡ μονή τοῦ Σακκουδίου, εἶχε πολλά καί σπουδαῖα πλεονεκτήματα.

Ἡ ἀτμόσφαιρα ἐκεῖ ἦταν καθαρή καί ἀδιάκοπα ἀνανεώνετο ἀπό ἕνα ἤσυχο καί ἐλαφρό ἀεράκι. Στή μέση εἶχε ἀγρούς μέ δένδρα καρποφόρα καί διάφορα ἄλλα μέ τέχνη τακτοποιημένα. Τά πότιζε ἕνα διάφανο νερό, εὐχάριστο στήν γεῦσι, πού κυλοῦσε ἤσυχο, χωρίς νά εἶναι ὀρμητικό σάν χεῖμαρρος. Βοσκοτόπια περιστοίχιζαν τούς ἀγρούς καί ἕνα δάσος περιέβαλε τό σύνολο. Δέν μπορούσε κανεῖς νά πλησιάση ἐκεῖ παρά ἀπό ἕνα μέρος. Δέν ἔβλεπες τίποτε ἄλλο παρά τά δάση καί πρός βορρᾶν τή θάλασσα. Οἱ κάτοικοι εὔρισκαν ἐκεῖ τό σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα, τήν γαλήνη, ἡ ὁποία ἀνυψώνει τήν ψυχή πρός τόν Θεό καί τήν ἀποσπᾶ ἀπό τά ἐγκόσμια.

Σήμερα δέν βλέπομε στή θέσι τῶν κατοικιῶν παρά σπάνια κομμάτια ἀπό τοῦβλα, ἀνακατωμένα μέ χῶμα. Ὁ ἀγρός πάντα καλλιεργημένος καί τριγυρισμένος ἀπό βοσκοτόπια, εἶναι τελείως ἀπογυμνωμένος ἀπό τά δένδρα του. Ἀλλά τό εὐχάριστο αὐτό ὄροπέδιο, γνω-

στό μέ τό ὄνομα Καντί Γαϊλά, ἀνταποκρίνεται ἀκόμη ἀκριβῶς στίς περιγραφές τοῦ ὀγδόου αἰῶνος....

Γιά νά φθάση κανεῖς ἐκεῖ, ἀκολουθεῖ τόν ἡμιονικό δρόμο, ὁ ὁποῖος ἀπό τήν Προύσα ὀδηγεῖ στήν κορυφή τοῦ ὄρους Ὁλυμπος.

Ἐπειτα ἀπό μία ἐπίπονη ἀνάβασι περίπου διόμιση ὠρῶν συναντᾶμε μία πηγὴ ἄφθονη τήν ἀνοιξι καί σχεδόν ξερή πρὸς τό τέλος τοῦ καλοκαιριοῦ. Σκαρφαλώνουμε τότε τή μικρὴ πλευρά πού ἔχουμε στά δεξιά μας καί βρισκόμαστε στό ὀροπέδιο Καντί Γαϊλά. Τριακόσια μέτρα μακρύτερα, στοὺς πρόποδες τῆς ἀνωφέρειας, διακρίνουμε τήν ἤσυχη πηγὴ, κάτω ἀπό τήν ὁποία ὑψωνόταν τό μοναστήρι.

Ἐκεῖ ἔζησαν ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὁ ἅγιος Ἰωσήφ, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ὁ ἅγιος Ναυκράτιος καί οἱ ἅγιοι μάρτυρες μοναχοὶ Εὐθύμιος, Τιμόθεος, Ἀντώνιος, Ἰάκωβος κ.λ.π.

Ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης

Λυπᾶται κανεῖς πού δέν μπορεῖ νά ἀφιέρωση παρά μία σύντομη σημείωσι σ' αὐτόν τόν ἀνδρεῖο ὁμολογητή τῆς πίστεως, σ' αὐτόν τόν ἀτρόμητο ὑπερασπιστή τῆς ὀρθοδόξου ἀληθείας, στόν ὁποῖον ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὀφείλει ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ θριάμβου της ἐπὶ τῆς αἵρέσεως. Ὁ Θεός θέλησε νά γεννηθῇ στοὺς κόλπους τῆς Βυζαντινῆς ἀριστοκρατίας τό 759.

Πατέρα εἶχε τόν Φωτεινό, ἄνθρωπο ἀξιόλογο γιά τήν εὐθύτητά του καί τήν εὐσέβειά του, ὁ ὁποῖος ἐκτελοῦσε καθήκοντα ἐφόρου τῶν οἰκονομικῶν. Καί μητέρα τήν εὐγενῆ Θεοκτίστη, ἀδελφή τοῦ ἀγίου Πλάτωνος.

Αὐτὴ τοῦ μετέδιδε τή θερμὴ της εὐσέβεια, ἐνῶ ἐκ

παραλλήλου δάσκαλοι διαλεγμένοι τοῦ μετέδιδαν τόν πλήρη κύκλο τῆς θύραθεν παιδείας τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων καί τῶν ἱερῶν ἐπιστημῶν.

Ἦταν εἴκοσι ἐνός ἔτους, ὅταν τό 780, ὁ θεῖος του ἅγιος Πλάτων, μετά ἀπό δέκα χρόνια ἡγουμενείας τοῦ μοναστηριοῦ τῶν Συμβόλων, ἐπέστρεψε στήν Κωνσταντινούπολι γιά νά ἰδῆ τά διασκορπισμένα μέλη τῆς οἰκογενείας του, τά ὅποια εἶχε ἐγκαταλείψει πρό εἴκοσι ἐτῶν. Ἐλπίζε νά ἐπωφεληθῆ ἀπό τό ταξίδι αὐτό, γιά νά κατακτήσῃ μερικές ψυχές στήν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐλπίδα του εὐνοήθηκε. Ἐκτός ἀπό τούς τρεῖς ἀδελφούς του τράβηξε στή μοναχική ζωή ὅλη τήν οἰκογένεια τῆς ἀδελφῆς του.

Ἡ Θεοκτίστη μπῆκε μέ τήν κόρη της σέ ἕνα μοναστήρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Φωτεινός, ἀφοῦ δέχθηκε τό μοναχικό σχῆμα μαζί μέ τά παιδιά του, πούλησε ὅλη του τήν περιουσία πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν, ἐξαιρέσει τῆς ἐπαύλεως τοῦ Σακκουδίωνος, τήν ὁποίαν εἶχε στό ὄρος Ὀλυμπος καί τήν ὁποίαν σκεπτόταν νά κάμῃ μοναστήρι. Εἶναι ἐκεῖ ὅπου πῆγε μέ τούς τρεῖς γιούς του συντροφιά μέ τόν ἅγιο Πλάτωνα. Ὁ Εὐθύμιος, ὁ νεώτερος, πέθανε ἐκεῖ ὕστερα ἀπό δύο χρόνια. Ἡ ἀδελφή του εἶχε ἤδη προηγηθῆ καί ἡ μητέρα του σύντομα τόν ἀκολούθησε στόν τάφο. Ὅσο γιά τούς δύο ἄλλους, ἔλαμψαν σάν ἀστέρια στό στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἕνας, ὁ Ἰωσήφ, ἀργότερα ἔγινε ἀρχιεπίσκοπος τῆς Θεσσαλονίκης, καί ὁ ἄλλος ὁ Θεόδωρος, ἐπρόκειτο νά γίνῃ ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους ὑμνογράφους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί νά διακριθῆ ταυτοχρόνως γιά τήν ἐπιστήμη του, τήν ἀγιότητά του καί τήν ἀδάμαστη ἀποστολικότητά του στό νά ὑποστηρί-

ξη τά δίκαια τῆς Ὁρθοδόξου Ἀληθείας καί τήν ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας κατά τοῦ Βυζαντινοῦ καισαρισμοῦ.

Στοῦ Σακκουδίου

Σύντομα μετέτρεψαν τήν ἔπαυλί τους σέ μοναστήρι. Κάτω ἀπό τή σοφή διεύθυνσι τοῦ ἁγίου Πλάτωνος, ἡ πρόοδος τοῦ Θεοδώρου ὑπῆρξε ταχυτάτη. Τό νά συντρίψῃ τήν ἴδια του θέλησι, νά κατανικήσῃ τή φλογερή του φύσι μέ τήν ταπείνωσι καί τήν αὐταπάρνησι, νά ταπεινώνεται μέ τίς πύο κατώτερες ἀσχολίες σέ ἔργα εὐτελεῆ, νά διακονῇ ἀκούραστα τούς δοκίμους ἀδελφούς του καί νά τούς βοηθῇ στίς ὑπηρεσίες τους, ὑπῆρξαν οἱ ἀγαπημένες μοναχικές του ἀσκήσεις.

Ἀλλά ὅλα αὐτά τοῦ φαίνονταν ἐλάχιστα, γιατί γνώριζε ὅτι τίποτα δέν εἶναι τόσο ἀναγκαῖο σέ ἓνα μοναχό, ὅσο οἱ ἀρετές τῆς ὑπακοῆς καί τῆς ἐξομολογήσεως. Προσπαθοῦσε λοιπόν νά ἔχῃ ὡς μόνον κανόνα συμπεριφορᾶς τή θέλησι τοῦ ἡγουμένου του καί νά τόν κρατᾶ ἐνήμερο γιά ὅλες τίς ἐσωτερικές του κινήσεις καί τίς πλέον ἐνδόμυχες σκέψεις του.

Ὁ ἅγιος Πλάτων δέν ἄργησε νά χρησιμοποιήσῃ ἐπωφελῶς τίς σπάνιες δεξιότητές του ἀναθέτοντάς του τήν κατασκευή τῆς ἐκκλησίας. Ὅταν τό οἰκοδόμημα τελείωσε, ὅλος ὁ κόσμος τό θαύμαζε. Οἱ στέγες, οἱ θόλοι, οἱ στοές, οἱ καμάρες μέ τίς ἁρμονικές ἀναλογίες τους, σχημάτιζαν ἓνα σύνολο τελείας κομψότητος. Ἀλλά ἐκεῖνο τό ὁποῖο ἦταν πραγματικά θελκτικό, ἦταν τά μωσαϊκά τοῦ δαπέδου καί οἱ ἀγιογραφίες.

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἀγαποῦσε νά ἀποσύρεται ἐκεῖ. Προόριζε κάθε μέρα ἓνα μέρος τοῦ χρόνου του γιά νά συνομιλῇ μόνος πρός μόνο τόν Θεό.

Προσεκτικός ιδίως στις βασικές ἀρετές τῆς μοναχικῆς ζωῆς, τοποθετοῦσε σέ δεύτερη θέσι τίς σκληραγωγίες. Ἐγεύετο μέ ἐγκράτεια ὅ,τι πρόσφεραν καί στούς ἄλλους. Ἡ ἀρετή του δέν εἶχε τίποτα τό ἄγριο, γιατί ἐδανείζετο ἀπό τήν ἐξαιρετική του προσήνεια κάτι τό ἔλκυστικό, τό ὁποῖο ἦταν μία παρακίνησι γιά ὅλους.

Πολλοί ἀμιλλῶντο μαζί του στόν ζῆλο γιά τήν τελειότητα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἔλαμπαν στήν πρώτη θέσι ὁ ἀδελφός του Ἰωσήφ, κατόπιν ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Ναυκράτιος καί οἱ δύο μελλοντικοί μάρτυρες Εὐθύμιος καί Τιμόθεος.

Τό 787 χειροτονεῖται πρεσβύτερος ἀπό τόν Πατριάρχη Ἅγιο Ταράσιο. Ἐκτοτε ὑποχρέωσε τόν ἑαυτό του σέ μία ζωή πιό σκληρή καί ταπεινή. Δέν δίνει στόν ὕπνο παρά τόν χρόνο ἀκριβῶς τόν ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ φύσις καί παρατείνει τίς ἀγρυπνίες του. Συχνά περνάει ὅλη τή νύχτα σέ προσευχή.

Ὁ ἅγιος Πλάτων, ὁ ὁποῖος τόν θεωροῦσε σάν ἓνα ὑπόδειγμα τέλειο μέ ὅλες τίς μοναστικές ἀρετές, θέλησε τότε νά τοῦ ἀφήσῃ τήν φροντίδα τῆς διευθύνσεως τῆς μονῆς. Ὁ ἅγιος ὅμως Θεόδωρος εἶχε γιά τόν ἑαυτό του πολύ ταπεινή γνώμη γιά νά δεχθῆ κάτι τέτοιο. Ἀρνήθηκε, ἀλλά ἂν καί ἔμεινε στή δεύτερη γραμμή, βοήθησε ὑπερβολικά τό θεῖο του νά αὐξήσῃ τήν τάξι καί τό ζῆλο μέσα στήν κοινότητα.

Οἱ κανονισμοί τοῦ Ἁγίου Βασιλείου ἀπαγόρευαν τήν παρουσία στό μοναστήρι ζώων κατοικιδίων θηλυκοῦ γένους, καθώς καί συζητήσεις μέ ἀνθρώπους κοσμικούς. Ἀλλά οἱ μοναχοί λίγο λίγο εἶχαν συνηθίσει νά δημιουργοῦν ἓνα εἰσόδημα ἀπό τήν κτηνοτροφία. Εἶχαν ἐγκαταστήσει σταύλους κοντά στό μοναστήρι μέ λαϊκό ὑπηρετικό προσωπικό γιά νά ἀσχολῆται μέ τά ζῶα.

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἐπιφορτισμένος νά ἐκτελέσῃ τήν ἀπόφασιν αὐτή, ἀπέλυσε τοὺς ὑπηρέτες, ἀφοῦ ἔδωκε στὸν καθένα ἓνα μικρὸ ποσὸ χρημάτων καὶ μοίρασε στοὺς φτωχοὺς τὸ ὑπόλοιπο τῆς περιουσίας, τὴν ὁποίαν οἱ λαϊκοὶ αὐτοὶ εἶχαν ἀναλάβει.

Ἡ μεταρρύθμισις αὐτή καὶ ἡ αὔξησις τῆς ἡσυχίας καὶ τοῦ ζήλου, πού ἔφερε αὐτή, εἶχαν μεγάλη ἀντανάκλασιν καὶ ἔξω τῆς μονῆς.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Σακκουδίου τὸ ἀκολούθησαν ἔπειτα ἀπὸ λίγον καιρὸ τὸ μεγαλύτερον μέρος μοναστηριῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ χάρις στήν πρωτοβουλία τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ξαναγύριζαν στήν πιστή τήρησιν τῶν ἀρχαίων μοναστικῶν παραδόσεων. Συγχρόνως μεγάλωνε ἡ φήμη τοῦ Σακκουδίου, οἱ δόκιμοι ἐπλήθαιναν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν ἔφθασε τοὺς ἑκατό.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἅγιος Πλάτων ἀρρώστησε σοβαρὰ. Ἐποφελήθηκε τὴν εὐκαιρίαν νά δώσῃ τὴν παραίτησίν του καὶ ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἐξελέγη ὁμοφώνως ἡγούμενος στήν θέσιν του.

Οἱ ταραχές καὶ οἱ διωγμοὶ θά ἄρχιζαν σέ λίγο.

Ἡ ἐξορία

Στὴν ἀρχὴ τοῦ 795, ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ 6ος εἶχε διαζευχθῆ τὴ νόμιμη σύζυγόν του Μαρία τὴν Ἀρμενία, γιὰ νά νυμφευθῆ τὴ Θεοδότη, στενὴ συγγενὴ τῶν ἁγίων Θεοδώρου καὶ Πλάτωνος. Οἱ παραινέσεις τοῦ πατριάρχου ἁγίου Ταρασίου ὑπῆρξαν μάταιες. Μὴ λογαριάζοντας τίποτα ὁ αὐτοκράτωρ ἠθέλε νά τὸν ὑποχρεώσῃ νά εὐλογήσῃ τὸν παράνομον αὐτὸν γάμον. Ὁ Πατριάρχης ὅμως δέν ὑπεχώρησε οὔτε στίς παρακλήσεις οὔτε στίς ἀπειλές. Ἀλλὰ ὁ ἱερεὺς

Ἰωσήφ, οἰκονόμος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, πῆρε τό θάρρος νά τελέση τό μυστήριο τοῦ γάμου καί ἔλαβε μέρος στίς ἑορτές τοῦ γάμου, οἱ ὁποῖες διήρκεσαν ἕνα μήνα. Ἀπό φόβο μεγαλυτέρων κακῶν ὁ ἅγιος Ταράσιος ἐσιώπησε, ἀλλά ὁ ὄσιος Θεόδωρος καί ὁ θεῖος του κατήγγειλαν μέ θάρρος στόν κόσμο καυτηριάζοντας ἐγγράφως, καθώς τό ἄξιζε, τό διπλό αὐτό σκάνδαλο.

Ἐπί ἕνα ὀλόκληρο χρόνο ὁ αὐτοκράτωρ προσπάθησε νά κερδίση μέ τό μέρος του τούς δύο μοναχοῦς. Τούς ἔστειλε θερμές ἐπιστολές, ἀγγελιοφόρους διαλεγμένους μεταξύ τῶν φίλων του, μέ χρήματα καί ὑποσχέσεις. Ἡ ἰδία ἡ Θεοδότη πρόσθεσε σ' αὐτά τά δῶρα της. Ὅλα ὑπῆρξαν ἀνώφελα.

Ἐν τέλει, ὁ Κωνσταντῖνος ὁ βος ἦλθε στήν Προύσα προσωπικῶς μέ ἐξαιρετική συνοδεία ὑπό τό πρόσχημα ἀναγκαίων θερμῶν λουτρῶν γιά λόγους υἰείας. Εἶχε τήν πεποίθησι ὅτι οἱ μοναχοί τοῦ Σακκουδίωνος θά κατέβαιναν ἀπό τό ὄρος, ὅπως καί οἱ ἄλλοι, γιά νά τόν χαιρετίσουν, καί ὅτι θά μπορούσε νά συζητήση μαζί τους μέ ἄνεσι. Ἀλλά δέν ἐπέτυχε τίποτα. Οἱ ὄσιοι Πλάτων καί Θεόδωρος δέν παρουσιάσθηκαν. Ὁ Κωνσταντῖνος, μανιώδης, ἐπέστρεψε ἀμέσως στήν Κωνσταντινούπολι ἀναπνέοντας μόνον τόν ἀέρα τῆς ἐκδικήσεως.

Μερικές ἡμέρες ἀργότερα ὁ ἅγιος Πλάτων ὀδηγήθηκε βιαίως στήν Κωνσταντινούπολι. Τόν παρουσιάζουν ἐμπρός στόν αὐτοκράτορα καί καθώς αὐτός τοῦ ἀνθίσταται κατά πρόσωπο, τόν κλείνουν σέ μία στενή φυλακή, μέ τή φρουρήσι τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἱερέως Ἰωσήφ, τοῦ ὁποίου εἶχε καυτηριάσει τήν ἀνάξια διαγωγή.

Συγχρόνως ὀδηγοῦσαν καί τόν ἅγιο Θεόδωρο ἀπό

ένα άλλο δρόμο μέ ένδεκα μοναχούς του. Ἀπό τό μοναστήρι τῶν Καθαρῶν τούς ἐπέρασαν στά μοναστήρια τῶν Λιβιανῶν καί τῶν Λευκάδων, κατόπιν ἀπό τίς πόλεις Φυραῖον, Παύλα, Λοπάδιον, Τίλλις. Ἐκεῖ, ὁ Ἀββᾶς Ζαχαρίας καί ὁ μοναχός Πιόνιος ἤθελαν νά ἐνωθοῦν μαζί τους καί νά τούς συνοδεύσουν στήν ἐξορία. Ἀλλά ἀντετάχθηκαν σ' αὐτό οἱ στρατιῶτες. Τράβηξαν τούς αἰχμαλώτους τους, ἀπό σταθμό σέ σταθμό, ἕως τό λιμάνι τῆς Ἀβύδου, ὅπου καί τούς ἐπιβίβασαν γιά τή Θεσσαλονίκη, τόπο τῆς ἐξορίας των.

Ἐφθασαν ἐκεῖ τήν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καί μέ συνοδεία τούς ὀδήγησαν πρῶτα στόν διοικητή τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος τούς ἔδειξε καλή διάθεσι καί τούς ἔστειλε στόν Ἀρχιεπίσκοπο. Αὐτός τούς δέχθηκε μέ εὐμένεια, τούς ἔβαλε νά πάρουν ἕνα μπάνιο καί τούς πρόσφερε ἕνα καλό γεῦμα. Τήν ἐπόμενη ἡμέρα τούς ἐπῆραν καί τούς ἐχώρισαν γιά νά τούς μοιράσουν σέ διάφορες φυλακές. Ἀγκαλιάσθηκαν καί χωρίσθηκαν μέ δάκρυα. Τούς ἄλλους μοναχούς τοῦ Σακκουδίωνος, ἀφοῦ τούς ἐχτύπησαν ἀγρίως μέ βέργες, τούς διασκόρπισαν. Συγχρόνως ἕνα αὐτοκρατορικό διάταγμα ἀπαγόρευσε μέ αὐστηρές ποινές στά ἄλλα μοναστήρια νά τούς φιλοξενήσουν. Ἡ κατάστασίς τους ἔγινε ἀξιολύπητη, διότι ὑπῆρξαν πολύ σπάνιες οἱ μονές, οἱ ὁποῖες τόλμησαν νά δεχθοῦν τούς ἐξορίστους. Ἡ ἐξορία διήρκεσε μόνον μερικούς μῆνες. Ὁ τραγικός θάνατος τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ βου ἀπέδωσε στούς φυλακισμένους τήν ἐλευθερία.

Ἡ μονή τοῦ Σακκουδίωνος εἶδε νά ἐπιστρέφουν ὅλοι οἱ μοναχοί της. Καί ὁ Ἅγιος ἠγούμενός τους, ὠρμισμασμένος ἀπό τίς ὀδύνες καί τούς διωγμούς, ὑπῆρξε πιό λαοφιλῆς καί ἀγαπητός.

Ὁ Πάπας τοῦ ἀπηύθυνε συγχαρητήρια. Ἡ φήμη τοῦ μοναστηριοῦ ἔφθασε μακρὰ καί ἀπό τήν πρωτεύουσα καί εἶδαν νά ἔρχονται πολλοί μοναχοί καί ἐπιφανεῖς λαϊκοί νά ἐκλιπαρήσουν τή χάρι νά καταρτισθοῦν στήν μοναστική ἀγωγή κάτω ἀπό ἕνα δάσκαλο σάν κι' αὐτόν.

Ὁ Πατριάρχης ἅγιος Ταράσιος ἔδειξε μεγάλο σεβασμό σ' αὐτόν. Ἀφόρισε τόν πρεσβύτερο Ἰωσήφ καί τόν ἐκήρυξε ἔκπτωτο τοῦ ἱεροῦ κλήρου. Αὐτό τό μέτρο, τό ὅποιο ὅλοι οἱ καλοί χριστιανοί ἤλπιζαν καί μέ ἀνυπομονησία ἐπερίμεναν, ὑπῆρξε μία ἀληθινή ἀνακούφισις. Γιατί ἤδη τό παράδειγμα τοῦ αὐτοκράτορος ἔφερνε τούς θλιβερούς του καρπούς. Αὐλικοί, διοικηταί ἐπαρχιῶν καί ἰσχυρές προσωπικότητες παρουσιάζονταν δικαιολογημένοι ἀπό τή διαγωγή τοῦ αὐτοκράτορος νά διώχνουν τίς γυναῖκες τους ἢ νά ἐγκαθιστοῦν στό σπίτι τους παλλακίδες. Καί ὁ ἀμαθής λαός ἔκλινε νά πιστεύῃ ὅτι ὁ πατριάρχης καί οἱ ἐπίσκοποι σιωποῦσαν, διότι ἐπιδοκίμαζαν μυστικά τή διαγωγή τους. Ἡ αὐστηρή ἀπόφασις ἐναντίον τοῦ παρβάτου ἱερέως ἐδικαίωσε τήν ἡρωϊκή διαγωγή τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, καθησύχασε τά πνεύματα καί ἀποκατέστησε τήν εἰρήνη καί τήν ἐμπιστοσύνη.

Στό μοναστήρι τοῦ Στουδίου

Ἡ νέα διαμονή τῶν μοναχῶν στοῦ Σακκουδίωνος δέν ὑπῆρξε μακρᾶς διαρκείας. Οἱ ἐπιδρομές τῶν Σαρακηνῶν εἶχαν γίνει τόσο συχνές, ὥστε ὁ ὄσιος Θεόδωρος καί οἱ μοναχοί του ἔκριναν φρόνιμο νά ζητήσουν ἄσυλο, γιά ἕνα χρονικό διάστημα, στήν πρωτεύουσα.

Ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνη τούς δέχθηκε μέ προθυμία καί τούς ἐζήτησε νά ἐγκατασταθοῦν κοντά στό παλάτι τοῦ Ἑπταπυργίου, στό εὐρύχωρο μοναστήρι τοῦ Στουδίου, τό ὁποῖον ὁ διωγμός τοῦ Κοπρωνύμου εἶχε ἐρημώσει. Οἱ ἀρετές τῶν ἁγίων ἀσκητῶν Πλάτωνος καί Θεοδώρου προσεῖλκυσαν ἐκεῖ πλῆθος ψυχῶν πού διψοῦσαν τήν τελειότητα, ὁ ἅγιος Πλάτων δέν θέλησε νά εἶναι ὁ ἡγούμενός τους. Ἀρκέσθηκε σέ ἓνα κατάκλειστο κελλί, μέσα στόν περίβολο τοῦ μοναστηριοῦ, καί ἄφησε ὅλη τήν ἐξουσία στόν ἀνεψιό του. Τό μοναστήρι ἔφθασε σέ σημεῖο εὐημερίας, πού δέν εἶχε γνωρίσει ποτέ. Ἐπειτα ἀπό λίγον καιρό ἀριθμοῦσε χίλιους μοναχοῦς.

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος μέσα στό πλῆθος αὐτό ἔκαμε νά ἐπικρατήσῃ μία θαυμαστή πειθαρχία. Συνέστησε μία ὀλόκληρη ἱεραρχία ἀξιωματούχων, τῶν ὁποίων ἡ δικαιοδοσία πλήρως προσδιορισμένη, ἀσφάλιζε τήν καλή τάξι καί τήν εὐρυθμία.

Τρεῖς φορές τήν ἐβδομάδα ἀπηύθυνε στήν συναθροισμένη κοινότητα μία διδασκαλία πρακτικῶν παροτρύνσεων, ὅπου ἐπέμενε πρό παντός στήν ἀρετή τῆς ὑπακοῆς. Ἐνεπνέετο συνήθως ἀπό καθημερινά συμβάντα, ἀπό τά γεγονότα τῆς ἐβδομάδος καί ἀπό τίς διάφορες περιστάσεις. Τό σύνολο αὐτῶν τῶν διδασκαλιῶν ἀποτελεῖ τήν ὠραία συλλογή τῶν κατηχήσεών του.

Συνέθεσε, μέ τή συνεργασία τοῦ ἀδελφοῦ του ἀγίου Ἰωσήφ, τό μεγαλύτερο μέρος τῶν μικρῶν ἀκολουθιῶν πού ψάλλονται στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία κατά τή διάρκεια τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καί περιλαμβάνονται στόν τόμον, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Τριώδιο.

Τό μοναστήρι τοῦ Στουδίου ἔγινε ἡ κυριωτέρα

πνευματική ἐστία τῆς πρωτευούσης. Ἡ διδασκαλία περιλάμβανε ἕνα ἐκτεταμένο πρόγραμμα, ἀπό τό ὁποῖο οἱ μοναχοί μποροῦσαν νά ἀντλήσουν κάθε εἶδος γνώσεων. Ἐφρόντιζε κατόπιν νά ὀρίζη στόν καθένα μία ὑπηρεσία ἢ μία ἀπασχόλησι ἀνάλογη μέ τίς δυνατότητές του ἢ τίς ἰδιαίτερες δεξιότητές του. Ἔτσι, ἐκτός ἀπό τούς τεχνίτες, τό μοναστήρι περιλάμβανε συγγραφεῖς, ποιητάς, ζωγράφους, καλλιτέχνας, οἱ ὁποῖοι διέδιδαν παντοῦ τίς ἅγιες εἰκόνες, καί προπάντων ἱκανούς ἀντιγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι πολλαπλασίαζαν τά καλά βιβλία καί ἐστόλιζαν τίς βιβλιοθήκες.

Οἱ ἅγιοι Πλάτων καί Θεόδωρος ἦσαν οἱ ἴδιοι θαυμάσιοι καλλιγράφοι. Ἐπίσης καί πολλοί ἀπό τούς ὑποτακτικούς τους οἱ περισσότεροι ἀπό τούς ὁποίους δέν ὑπέγραφαν τά ἔργα τους ἢ ἀρκοῦντο μέ τήν ἀνώνυμη ὑπογραφή «Θεόγνωστος».

Νέα ἐξορία

Μετά τό θάνατο τοῦ ἁγίου Ταρασίου (806) ὁ αὐτοκράτωρ Νικηφόρος ἐπεθύμησε νά ἀποκαταστήσῃ τόν ἀφορισμένο ἱερέα Ἰωσήφ καί νά τόν ἐπαναφέρῃ στήν παλαιά του ὑπηρεσία τοῦ Μεγάλου Οἰκονόμου. Ἐσκόπευε ἔτσι νά τόν ἀνταμείψῃ γιά μία σπουδαία ὑπηρεσία πολιτικῆς φύσεως, τήν ὁποία τοῦ εἶχε προσφέρει.

Συνεκάλεσε λοιπόν μία σύνοδο φίλων ἐπισκόπων, οἱ ὁποῖοι συμμορφώθηκαν τελείως μέ τίς ἐπιθυμίες του. Ὁ νέος Πατριάρχης, ὁ ἅγιος Νικηφόρος, φοβούμενος ὅτι θά ἔβλεπε νά ἀναγεννᾶται ἡ αἵρεσις τῶν εἰκονοκλαστῶν, δέν ἐτόλμησε νά ἀντιταχθῇ στή θέλησι τοῦ αὐτοκράτορος καί ὑπέκυψε. Ὅσο γιά τόν ἅγιο Θεόδωρο καί τούς μοναχοῦς του, ἀρνήθηκαν κατηγορη-

ματικά νά ἀναγνωρίσουν τό τετελεσμένο γεγονός, διότι ἦταν ἀντίθετο στους κανόνες τῆς Ἐκκλησίας.

«Θά ὑποφέρουμε τά πάντα, ἔγραφε ὁ Ἅγιος, παρά νά ἔλθουμε σέ κοινωνία μέ τόν ἄνθρωπο αὐτόν ἢ μέ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι λειτουργοῦν μαζί του, παρά τήν ἐξορία ἢ ὁποῖα ἀπειλεῖ, παρά τή ρομφαία ἢ ὁποῖα λάμπει, παρά τό πῦρ τό ὁποῖον ἀνάπτεται».

Ἡ κατάστασις ἔμεινε τεταμένη περίπου δύο χρόνια. Τέλος, μία ομάδα στρατιωτῶν περικυκλώνει τό μοναστήρι. Ὁ ἅγιος Πλάτων συλλαμβάνεται νύχτα, ρίπτεται στή φυλακή καί τήν ἐπομένη σύρεται μέ τόν ὄσιο Θεόδωρο καί τόν ἀδελφό του ἅγιο Ἰωσήφ, τόν ἀρχιεπίσκοπο, ἐμπρός σέ μία σύνοδο ἐπισκόπων τῆς αὐλῆς. Ἐκεῖ τονίζεται, ὅτι ὁ γάμος τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ βου μέ τήν Θεοδότη εἶχε νομιμοποιηθῆ κατ' οἰκονομίαν, ὅτι οἱ αὐτοκράτορες δέν ὑπόκεινται σέ ὅλους τούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας καί ὅτι κάθε ἐπίσκοπος ἔχει ἐξουσία ἐπί τῶν Κανόνων γιά νά ἀπαλλάσσει ἀπ' αὐτούς. Κατόπιν τῆς παρανόμου αὐτῆς αἰρετικῆς συνόδου οἱ ὄσιοι Πλάτων, Θεόδωρος καί Ἰωσήφ ἐξορίσθηκαν ὁ καθένας σέ μία διαφορετική νῆσο τῶν Πριγκηπονήσων. Ὅσο γιά τούς μοναχοῦς τοῦ Στουδίου, προσπάθησαν, ἀλλά μάταια νά τούς ἀποσπάσουν ἀπό τόν ἠγούμενό τους.

Τό μοναστήρι κατελήφθη ἀπό στρατιῶτες. Ὁ αὐτοκράτωρ ἦλθε ἐκεῖ προσωπικῶς καί προσπάθησε νά κερδίσει τούς μοναχοῦς παίρνοντάς τους τόν καθένα ἰδιαιτέρως, τόν ἓνα μετά τόν ἄλλον. Μάταιος κόπος. Στό τέλος τούς συγκέντρωσε ὅλους μαζί καί τούς εἶπε: «Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν νά ὑπακούσουν στίς διαταγές μου καί νά ζήσουν σέ κοινωνία μέ τόν πατριάρχη καί τήν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία, ἄς ἔλθουν νά τοποθε-

τηθοῦν στά δεξιὰ μου, καί οἱ ἄλλοι στά ἄριστερά μου».

Ὅλοι οἱ μοναχοὶ ἀμέσως ἔσπευσαν σύσσωμοι στά ἄριστερά του. Ὁ αὐτοκράτωρ μανιώδης ἄδειασε τό μοναστήρι καί διασκόρπισε τούς μοναχοὺς μέχρι τά ἄκρα τῆς αὐτοκρατορίας δίνοντας παντοῦ τή διαταγή νά τούς μεταχειρισθοῦν μέ μεγάλη σκληρότητα.

Ἀπό τή φυλακή τῆς ἐξορίας του ὁ ἅγιος Θεόδωρος μέ τίς ἐπιστολές του, διεγείρει τούς Ὀρθοδόξους στόν ἀγῶνα καί στρέφοντας τά βλέμματα πρός τήν Ρώμη, ἐκζητεῖ ἀπό τόν Πάπα Λέοντα τόν 3ον νά ἔλθῃ σέ βοήθεια τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία βρίσκεται σέ κίνδυνο...

Ὁ Πάπας δέν μπορούσε νά ἐκδώσῃ μιά ἀπόφασι προτοῦ λάβῃ ἀναφορά τοῦ πατριάρχου ἐπί τῶν συνόδων αὐτῶν. Ἔστειλε ὅμως μιά ἐπιστολή στόν ἅγιο Θεόδωρο, στήν ὁποία τόν ἐνθαρρύνει, τόν παρηγορεῖ καί τόν εὐλογεῖ. Ὁ ἅγιος Ὁμολογητής τοῦ ἀπήντησε ἀμέσως μέ μιά ἄλλη ἐπιστολή, ἡ ὁποία ἐξεχειλίζε ἀπό εὐγνωμοσύνη.

Τέλος, τόν Μάιο τοῦ 811, ὁ θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Νκηφόρου, τόν ὁποῖον ἐφόνευσαν οἱ Βούλγαροι, ἀπέδωσε τήν ἐλευθερία στούς κρατουμένους καί τήν ἀνεξαρτησία στούς ἀρχιερεῖς τοῦ Βυζαντίου. Ὁ οἰκονόμος Ἰωσήφ ἔσκυψε πάλι κάτω ἀπό τό βάρος τοῦ ἀφορισμοῦ καί ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως χάρις εἰς τόν νέον αὐτοκράτορα, Μιχαήλ τόν Ραγκαβέ, ἀπήλαυσε γιά ἓνα χρονικό διάστημα, δυστυχῶς ἐλάχιστο, τελεία ἡσυχία.

Ὁ διωγμός τῶν εἰκονοκλαστῶν

Δύο ἔτη ἀργότερα ὁ Λέων ὁ Ἀρμένιος ἐξεθρόνισε τόν Μιχαήλ τόν πρῶτο καί ἄναβε πάλι, τό 815, τόν πόλεμο κατά τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὄρμησε ὀρμητικός στόν ἀγῶνα καί πολέμησε τήν αἵρεσι μέ τόν λόγο, τήν πέννα καί τήν δρᾶσι, μέ μία θαυμαστή αὐταπάρνησι.

Σέ μία δημόσια συγκέντρωσι εἶχε τό θάρρος νά ὁμιλήσῃ κατ' αὐτόν τόν τρόπο στόν Λέοντα τόν Ἀρμένιο:

«Οἱ ἐκκλησιαστικές ὑποθέσεις ὑπάγονται εἰς τήν δικαιοδοσίαν τῶν ἱερέων καί τῶν διδασκάλων. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔχει τή διοίκησι τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων. Εἶναι αὐτό τό ὁποῖον λέγει ὁ Ἀπόστολος: «οὓς ἔθετο ὁ Θεός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους», καί πουθενά δέν κάνει μνεῖα τῶν αὐτοκρατόρων. Εἰς τοὺς πρώτους ἀνήκει νά λαμβάνουν τίς ἀποφάσεις, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν τά δόγματα τῆς πίστεως. Τό καθήκον τό ἰδικό σας εἶναι νά ὑπακούετε εἰς αὐτούς καί νά μή σφετερίζεσθε τό λειτούργημά τους».

Μετά ἀπό αὐτήν τήν συγκέντρωσι ὁ Λέων ὁ Ἀρμένιος δημοσίευσε ἕνα διάταγμα, μέ τό ὁποῖο ἀπηγόρευε νά ὁμιλοῦν στό ἐξῆς γιά θέματα πίστεως, εἴτε νά τά συζητοῦν, εἴτε νά τά διδάσκουν, καί ἀπαίτησε ἀπό ὅλους, τή γραπτή ὑπόσχεσι νά συμμορφωθοῦν σ' αὐτή τή διαταγή.

Ὅταν ἦλθαν νά ζητήσουν ἀπό τόν ἅγιο Θεόδωρο τήν ὑπογραφή του, τήν ἀρνήθηκε ἔντονα καί δήλωσε ὅτι προτιμοῦσε νά ἔχη τή γλῶσσα κομμένη παρά νά προδώσῃ μέ τή σιωπή τήν ἀλήθεια πού προσβάλλουν οἱ αἵρετικοί.

Ἐπέπληξε δημοσία καί δίχως ἐπιφύλαξι τούς ἀρχιερεῖς καί τούς ἡγουμένους, οἱ ὅποιοι εἶχαν τήν ἀδυναμία νά ἀναλάβουν μία ὑποχρέωσι πού ἦταν ἀληθινή προδοσία. Καί γιά νά διαμαρτυρηθῆ κατά τῆς προγραφῆς τῶν εἰκόνων, ὀργάνωσε γιά τήν Κυριακή τῶν Βαΐων τοῦ 815, μία ἐπίσημη λιτανεία πρὸς τιμὴν τῶν γύρω ἀπὸ τὸ μοναστήρι του. Κάθε μοναχὸς ἀπὸ τούς χίλιους παρήλασε μέ μία μεγάλη εἰκόνα στά χέρια, ἐνῶ ὅλοι ἔψαλλαν: «*τὴν ἄχραντον εἰκόνα Σου, προσκυνοῦμεν, Ἄγαθέ...*».

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀνέπτυξε προσπάθειες μάταιες γιά νά κερδίση μέ τὸ μέρος του τὸν πατριάρχη ἅγιο Νικηφόρο. Ἀφοῦ ἔβλεπε ὅτι ἔχανε μ' αὐτὸ τὸν καιρὸ του καί τὸν κόπο του, τὸν καθήρεσε καί τὸν ἔστειλε ἐξορία στήν ἄλλη πλευρά τοῦ Βοσπόρου. Ἐγκατέστησε στήν θέσι του ἓνα νέο πατριάρχη, τὸν ὅποιον ἔβαλε νά προΐσταται σέ μία σύνοδο, οὕτως εἰπεῖν οἰκουμενική, ἢ ὁποία ἀκύρωσε ὡς αἰρετική τὴν ἐβδόμη οἰκουμενική Σύνοδο τῆς Νικαίας τοῦ 787 καί ἐξαπέλυσε τὸ ἀνάθεμα ἐναντίον ὅλων τῶν ὀπαδῶν τῆς τιμῆς τῶν εἰκόνων.

Ἀπὸ ἐξορία σέ ἐξορία

Ὁ Λέων Ἀρμένιος αἰσθανόμενος ἀδυναμία νά ἐξαναγκάσῃ τὸν ἅγιο Θεόδωρο σέ σιωπή, ἀπήγγειλε ἐναντίον του ἐξορία διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

Μόλις ὁ ὄσιος ἔλαβε γνῶσι, συγκέντρωσε ὅλους τούς μοναχοὺς του, καί ἀφοῦ ὄρισε ἑβδομήντα δύο μεταξὺ αὐτῶν γιά νά χρησιμεύσουν στοὺς ἄλλους ὡς ὀδηγοὶ καί παράδειγμα, τούς διέταξε νά ἐγκαταλείψουν τὸ μοναστήρι, μόνις ὁ ἴδιος θά ἔφευγε, καί νά διασκορπιστοῦν σέ μικρὲς ὀμάδες. Τούς συνέστησε ἐπι-

μόνως νά εἶναι πιστοί στίς πεποιθήσεις τους, νά μήν ἐγκαταλείψουν τό μοναχικό τους σχῆμα καί νά μήν ζοῦν ποτέ μέσα σέ τέλεια μόνωσι, γιά νά μήν ἐκτίθενται στόν κίνδυνο νά παρασυρθοῦν.

Κλεισμένος ἔπειτα ἀπό λίγο μέσα στό φρούριο τῆς Μετώπης, νότιο - ανατολικά τῆς λίμνης Ἀπολλωνιάδος στά ὄρια τῆς Φρυγίας, ἀναφλέγει τούς πολυάριθμους ἐπισκέπτες του γιά τόν ἀγῶνα καί μέ μία ἀκούραστη ἀλληλογραφία ὑποστηρίζει, συμβουλεύει, ἀνορθώνει, ἐνθαρρύνει, ὄχι μόνον τούς μοναχούς του, ἀλλά καί ἐπισκόπους καί πολλούς λαϊκούς. Στούς μοναχούς του στέλνει κάθε ἐβδομάδα μία κατήχησι, τήν ὁποία ἀγγελιοφόροι μεταφέρουν ἀσφαλῶς σέ ὅλες τίς ομάδες.

Μία ἡμέρα, μετά ἀπό ἕνα ἔτος, μία ἀπό τίς ἐγκυκλίους αὐτές κατεσχέθη καί παρεδόθη στά χέρια τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἄφοῦ τήν διάβασε ὁ Λέων πολύ ἐρεθισμένος, διέταξε νά μαστιγώσουν σκληρά τόν ἅγιο Θεόδωρο καί νά τόν μεταφέρουν στό μακρινό φρούριο Βόνιτα (816), στό θέμα τῶν Ἀνατολικῶν πλησίον τῆς ἀλμυρῆς λίμνης Τσαρδάκ.

Ἐπειδή ἀρνεῖτο κατηγορηματικά νά ὑπακούση στή ρητή διαταγή νά μήν δέχεται κανέναν καί νά παύση κάθε ἀλληλογραφία, τόν ἐγκατέστησαν ψηλά σέ ἕνα δωμάτιο, κατόπιν περιτείχισαν τήν πόρτα καί ἀφήρεσαν τή σκάλα, ἀπό τήν ὁποία κανεῖς ἀνέβαινε ἐκεῖ. Φύλακες ἔμεναν τοποθετημένοι γύρω, γιά νά τόν ἐπιβλέπουν.

Στό σκοτεινό του καταφύγιο εἶχε νά ὑποφέρει τό κρύο, τή ζέστη, τά παράσιτα ἔντομα καί τήν πεῖνα. Δέν τοῦ ἔδιναν παρά ἕνα κομμάτι ψωμί κάθε δεύτερη μέρα.

Παρά τήν κατασκοπεΐα πού ἦταν ὀργανωμένη γύρω του, δέν ἐλάττωσε τήν ἀλληλογραφία του. Ἀντιθέτως τήν ἀνέπτυξε ὑπέρμετρα. Οἱ μαθηταί του, στούς ὁποίους ἤξερε νά μεταδίδη τήν ἀγία του ἀφοβία, δέν ἐφοβοῦντο οὔτε τούς κινδύνους, οὔτε τά χτυπήματα. Μεταχειριζόμενοι χίλια στρατηγήματα κατόρθωναν πάντοτε νά βρίσκωνται σέ ἐπικοινωνία μαζί του. Μετέφεραν τίς γεμάτες δύναμι ἐπιστολές του ἀπό ὅλους τούς δρόμους τῆς αὐτοκρατορίας καί πέραν τῶν συνόρων, ἕως τήν Ἱερουσαλήμ, τήν Ἀλεξάνδρεια καί τήν Ρώμη.

Ἀπό τή φυλακή του δέν λησμονεῖ τούς διασκορπισμένους μοναχοῦς του. Γνωρίζει τή θέσι καί τήν κατάστασι τοῦ καθενός. Μαθαίνει ὅτι ἓνας ἀπό αὐτούς ὑπέστη μαστίγωσι ἢ φυλακή; Σπεύδει μέ μία συγκινητική ἐπιστολή, νά τόν παρηγορήσῃ, νά τόν ἐνθαρρύνῃ καί νά τόν συγχαρῇ πού ὑπέφερε μεγαλόψυχα γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό.

Ὅταν ἐμάθαινε ὅτι ἓνας ἄλλος εἶχε κατακτήσει τή δάφνη τοῦ μάρτυρος, μετέδιδε τό εὐτυχές νέο σέ ὅλη τήν ἀδελφότητα σέ μιά κατήχησι πού ξεχειλίζει ἀπό ἐνθουσιασμό καί λυρισμό.

Ὁ μαθητής του Θαδδαῖος ἀνοίγει τήν σειρά τῶν μαρτύρων. Πιεζόμενος νά καταπατήσῃ τίς ἅγιες εἰκόνες, ἀρνεῖται. Τότε τόν μαστιγώνουν μέ ἑκατόν τριάντα κτυπήματα, τόν σύρουν στό δρόμο, τόν ἐγκαταλείπουν ἡμιθανῆ στήν δημόσια πλατεῖα. Κατόπιν εἶναι ὁ ἀνδρεῖος Εὐθύμιος, μέ τούς ἐννέα συντρόφους του· εἶναι ὁ Δομετιανός μέ τρεῖς ἀδελφούς, ὁ Ἰάκωβος, ὁ Τιμόθεος, κατόπιν ἑπτά ἄλλοι, κατόπιν δέκα ἐννέα ἄλλοι κ.λ.π., μία πυκνή νεφέλη ἐνδόξων μαρτύρων τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως.

Πλάϊ στούς γενναίους αὐτούς ὁμολογητάς τῆς πίστεως ὑπάρχουν δυστυχῶς καί θλιβερές λιποταξίες.

Ἡ πλέον ἀξιοθρήνητη εἶναι τοῦ Λεοντίου, ὁ ὁποῖος κατεῖχε ἄλλοτε μία ἐμπιστευτική θέσι στή μονή τοῦ Σακκουδίου. Ἀπό τήν ἐποχή τοῦ παρανόμου γάμου εἶχε ταχθῆ ἀντίθετος πρός τόν ἡγούμενό του, μέ τό μέρος τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Τώρα συγκαταλέγετο μεταξύ τῶν ἀρχηγῶν τῶν εἰκονομάχων καί ἐβασάνιζε μέ τήν εὐκαιρία τούς παλαιούς του ἀδελφούς. Ὁ Λέων ὁ Ἀρμένιος τόν εἶχε ἀνταμείψει κόνοντάς τον συγχρόνως ἡγούμενο τῶν δύο μονῶν τοῦ Στουδίου καί τοῦ Σακκουδίου.

Μόλις ἓνα ἀπό τά παιδιά του παρεσύρετο σέ ἀποστασία, στήν αἵρεσι, ὁ ἅγιος Θεόδωρος τοῦ ἔγραφε καί τοῦ ἔδειχνε, χωρίς ἀδυναμία, χωρίς σκληρότητα, τό μέγεθος τοῦ λάθους του. Ἐτελείωνε μέ μία συγκινητική παρότρυνσι ἡ ὁποία συνήθως ἔφερε τούς καρπούς της. Ἰκανός ἀριθμός παραπλανημένων ἐπέστρεφε στήν ποιμνη. Ὁ ἴδιος ὁ Λεόντιος ἐπανῆλθε στήν Ὀρθοδοξία κατά τό τέλος τῆς βασιλείας τοῦ Λέοντος 5ου.

Στή Σμύρνη

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος μόλις ἄρχιζε τόν τρίτο χρόνο στό φρούριο Βόνιτα, ὅταν πάλι μία ἀπό τίς κατηγήσεις του ἔπεσε στά χέρια τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου.

Ὁ τύραννος ἐξαγριωμένος ἐπεφόρτισε τόν διοικητή τῆς Ἀνατολῆς νά τόν τιμωρήσῃ δίχως ἐπιφύλαξι.

«Ἀναγνωρίζεις τό γραπτό αὐτό; τοῦ λέει ὁ διοικητής παρουσιάζοντας τήν κατήχησί του. Μάλιστα, ἀπήντησε ὁ ἅγιος Θεόδωρος, εἶναι ἀπό μένα καί ἀπό κανέναν ἄλλον».

Τότε διέταξε νά μαστιγώσουν ἐμπρός στά μάτια

του τόν μαθητή καί γραμματέα του ἅγιο Νικόλαο, αὐτόν ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νά τόν διαδεχθῆ τό 848 ὡς ἡγούμενος στή μονή τοῦ Στουδίου.

Ἦλθε κατόπιν ἡ σειρά τοῦ ὀσίου Θεοδώρου. Τοῦ ξέσχισαν τίς σάρκες μέ ἑκατό κτυπήματα ἀπό νεῦρα βωδιοῦ, πού τοῦ γύμνωσαν τά ὀσῆ. Ἦμεινε ξαπλωμένος μέσα στό αἷμα σάν πεθαμένος, ἀνίκανος ἐπί πολλές ἡμέρες νά δοκιμάσῃ τόν ἐλάχιστο ὕπνο καί νά πάρῃ καμμιά τροφή.

Μέ περιποιήσεις ὁ μαθητής του Νικόλαος τόν ἐπανέφερε στή ζωή, ἀλλά τοῦ χρειάστηκαν πάνω ἀπό τρεῖς μῆνες γιά νά ἀποκτήσῃ τήν ὑγεία του.

Ἐπωφελήθηκαν ἀπό τήν καλύτερευσι τῆς καταστάσεώς του γιά νά τόν μεταφέρουν στίς φυλακές τῆς Σμύρνης, ὅπου ἔτυχε αὐστηροτέρας μεταχειρίσεως, στερημένος ἀπό κάθε ἐξωτερική ἐπικοινωνία.

Οἱ ἐπιστολές του ἀναγκαστικῶς ἔγιναν λιγώτερο συχνές, ἀλλά δέν δέχθηκε νά τίς καταργήσῃ τελείως, ἔστω καί ἄν σύμφωνα μέ τήν ἔκφρασί του, ἔπρεπε νά πάρῃ γιά μελάνι τό αἷμα του καί γιά περγαμνή τό δέρμα του.

Κατά τήν διάρκεια τῆς αἰχμαλωσίας του στή Σμύρνη, ὁ Βάρδας, γαμβρός τοῦ αὐτοκράτορος, βρισκόταν σ' αὐτήν τήν πόλι. Ἦταν ὁ φανατικός διώκτης, ὁ ὁποῖος στίς 22 Νοεμβρίου τοῦ 816 εἶχε θανάτωσει στά βασανιστήρια τό μοναχό Θαδδαῖο, μαθητή τοῦ ἁγίου Θεοδώρου. Ἐπειδή ἡ ἀσθένεια τόν εἶχε ὀδηγήσει στά τελευταῖα του, ἐτόλμησε νά ζητήσῃ τίς προσευχές τοῦ Ἁγίου μας. Ὁ ὀσιος Θεόδωρος τοῦ ἔστειλε μία εἰκόνα τῆς Θεοτόκου νά τήν προσκυνήσῃ καί τοῦ παρήγγελε νά ἐπικαλεσθῆ τόν μάρτυρα ἅγιο

Θαδδαῖο, καί μέ αὐτά θά εἶχε τή βοήθεια τοῦ οὐρανοῦ.

Ὁ Βάρδας, ἐνώπιον ἑνός ἀναποφεύκτου θανάτου, ὑπάκουσε. Συμμορφώθηκε ἀκριβῶς στίς ὑποδείξεις τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου καί ἀμέσως ἀπό τήν ἐπομένη εἶχε θεραπευθεῖ. Ἀλλά λίγο ἀργότερα δέχθηκε ἀπό φιλοφροσύνη ἕνα λάδι ἁγιασμένο, πού τοῦ ἔστελνε ὁ εἰκονομάχος ἐπίσκοπος, δῆθεν γιά νά ἀποπερατώσῃ τή θεραπεία του. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος, ὅταν τό ἔμαθε, τοῦ ἔκανε γνωστό ὅτι ἡ ἀσθένειά του θά ξαναρχόταν καί ὅτι θά πέθαινε. Ἡ προφητεία αὐτή πραγματοποιήθηκε.

Τά διαβήματά του στόν αὐτοκράτορα

Μιχαήλ Τραυλό

Τό 820, ὁ Λέων ὁ Ἀρμένος πέθανε δολοφονημένος μέσα στήν ἐκκλησία κατά τόν ὄρθρο τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος, ἐλεύθερος πλέον, βγῆκε ἀπό τή φυλακή του γεμάτος ἐλπίδα.

Κατευθύνθηκε ὁδοιπορώντας πρὸς τήν Κωνσταντινούπολι.

Στήν Πτελέα συνάντησε τόν ἀδελφό του Ἰωσήφ καί ἕνα μεγάλο ἀριθμό μοναχῶν του, πού ἦταν ὅλοι ἐξόριστοι, ὅπως κι' αὐτός, λόγω τῆς πίστεως. Ἔμειναν μερικές ἡμέρες μαζί γιά νά ἀπολαύσουν τήν εὐτυχία, νά πανηγυρίσουν ἀπό κοινοῦ ἑορτές τῆς Ἐκκλησίας καί νά ἀσχοληθοῦν μέ ἀσκήσεις τῆς κοινοβιακῆς ζωῆς.

Ἀπό ἐκεῖ πῆγε στήν Προύσα, ὅπου μοναχοί καί ἐρημίτες κατέβηκαν ἐσπευσμένως ἀπό τό ὄρος γιά νά τόν χαιρετίσουν. Ἀπό τήν Προύσα πέρασε στήν Χαλ-

κηδόνα καί πῆγε νά συνομιλήση μέ τόν πατριάρχη ἅγιο Νικηφόρο στό μοναστήρι, ὅπου ἦταν ἐξόριστος. Δυστυχῶς ὅμως δέν μπόρεσε νά εἰσέλθῃ στήν πρωτεύουσα. Ὁ Μιχαήλ ὁ Τραυλός, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀνοίξει τίς φυλακές, δέν εἶχε ἐπιτρέψει τήν τιμή τῶν εἰκόνων. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἀποσύρθηκε προσωρινά μέ τούς μοναχούς του στή μονή τοῦ Κρήσκεντος, στόν κόλπο τῆς Νικομηδείας.

Ἀπό ἐκεῖ ἔγραψε πολλές ἐπίμονες ἐπιστολές στόν αὐτοκράτορα γιά νά τόν ὑποχρεώσῃ νά δώσῃ τήν εἰρήνην στήν Ἐκκλησία μέ τήν ἀναστήλωσι τῶν εἰκόνων. Συγχρόνως ἐνεργοῦσε σέ προσωπικότητες, οἱ ὁποῖες εἶχαν ἐπίδρασι σ' αὐτόν.

Ὁ Μιχαήλ δέν βρῆκε τίποτα τό καλλίτερο παρά νά τοῦ προτείνῃ μία δημοσία συνέντευξι, ὅπου ὀρθόδοξοι καί εἰκονομάχοι θά συζητοῦσαν ἐμπρός του ἐπί τοῦ θέματος αὐτοῦ. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος τοῦ ἀπήντησε, ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικοί κανόνες δέν ἐπέτρεπαν νά τεθοῦν σέ συζήτησι μέ αἰρετικούς σημεῖα τῆς πίστεως, τά ὁποῖα ἤδη σαφῶς ἔχουν προσδιορισθῆ ἀπό τήν Ἐκκλησία. Τόν προέτρεπε δέ νά δεχθῆ τήν ἔκθεσι τῆς πίστεως, τήν ὁποῖαν θά τοῦ ἔστειλε ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης. Τελειώνοντας τοῦ ζητοῦσε μία ἀκρόασι γι' αὐτόν καί τούς φίλους του.

Ἡ ἀκρόασις τοῦ παραχωρήθηκε. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἦλθε στό παλάτι μέ ἐπισκόπους, ἱερεῖς καί μοναχούς. Προσπάθησαν νά ἐνημερώσουν τόν αὐτοκράτορα καί τόν παρεκάλεσαν νά παραχωρήσῃ στόν Χριστό ὡς δῶρο τήν ἀναστήλωσι τῶν εἰκόνων Του.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀρκέσθηκε νά τούς ἀπαντήσῃ: «Οἱ λόγοι σας εἶναι θαυμάσιοι, ἀλλά ἐπειδή ἕως σήμερα δέν ἔχω προσκυνήσει καμμία εἰκόνα, θέλω νά ἀφήσω τήν Ἐκκλησία ἔτσι ὅπως τήν εὗρηκα. Σᾶς ἐπιτρέπω

νά ἀκολουθήσετε δίχως φόβο τά δόγματα τῆς πίστεως, τήν ὁποίαν ὀνομάζετε ὀρθοδοξία, ὄχι ὅμως μέσα στήν πόλι τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Πηγαίnete ἀλλοῦ, ὅπου θέλετε, δέν θά ἔχετε νά φοβηθῆτε κανένα κίνδυνο ἀπό τίς ἀρχές μας».

Ἐν τούτοις, κατά τήν ἐπανάστασι τοῦ σφετεριστοῦ Θωμᾶ, ὑποχρέωσε ὅλους τούς μοναχοὺς νά κλεισθοῦν μέσα στήν πρωτεύουσα. Ἐφοβεῖτο μήπως πάρουν τό μέρος τοῦ ἀντιπάλου του. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἀναγκασμένος ἀπό τόν ἀρχηγό αὐτό νά μείνη δυό χρόνια στήν Κωνσταντινούπολι, ἀνανέωσε τίς ἐνστάσεις του, ἀλλά ἡ συνεννόησις ὑπῆρξε ἀδύνατη. Ὁ Μιχαήλ ἐπέμενε μέ πείσμα νά θέλῃ μία ἀντιρρητική συζήτησι, πού ἦταν ἤδη ἀπαράδεκτη. Ὑποθέτοντας ἔστω ὅτι αὐτή δέν θά ἦταν ἀντίθετη στοὺς κανόνες, τί καλό θά μποροῦσε κανεὶς νά περιμένη ἀπό μία συζήτησι δογματική, ὅπου λαϊκοί, μέ διαθέσεις πολύ ἀμφίβολες, θά προΐσταντο ὑπό τήν ιδιότητα διαιτητοῦ; Ὁ ἅγιος Θεόδωρος προσπαθοῦσε, ἀλλά ματαίως, νά κάμῃ νά ἐννοήσῃ ὁ Μιχαήλ, ὅτι τά ζητήματα τοῦ δόγματος δέν ἦταν τῆς ἀρμοδιότητος τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας.

Ἐγκαταλείποντας τήν Κωνσταντινούπολι ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἀποσύρθηκε γιά λίγον καιρό στόν ἅγιο Τρύφωνα, στή χερσόνησο τοῦ Ἀκρίτα, εἴκοσι πέντε μίλια ἀπό τήν πρωτεύουσα. Ἀπό ἐκεῖ ἀκόμη ἔστειλε ἐπιστολές πρὸς ὅλα τά μέρη καί ἔρχονταν πλήθη ὄχι μόνον ἀπό τήν Πόλι, ἀλλά καί ἀπό τά ἀπόμακρα μέρη τῆς αὐτοκρατορίας, γιά νά τόν ἰδοῦν, νά τόν θαυμάσουν καί νά τόν ἀκούσουν.

Ὁ ἐκθρονισμένος Πατριάρχης ἅγιος Νικηφόρος, γεμᾶτος θαυμασμό γι' αὐτόν, τόν γέμιζε μέ ἐγκώμια καί τιμές. Σέ μία μεγάλη συγκέντρωσι μητροπολιτῶν

καί επισκόπων τοῦ ἔδωσε τήν προεδρία καί τόν ἔβαλε νά καθήση στόν ἴδιο θρόνο μαζί του.

«Παραχωρεῖστε, ἀδελφοί μου, ἔλεγε, παραχωρεῖστε τήν πρώτη θέσι εἰς τόν Πατέρα μας, ὁ ὁποῖος ἔχει τόσο ἀγωνισθεῖ καί τόσο ὑποφέρει, διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔδωσε τά μεγαλύτερα δείγματα ἀγάπης εἰς τόν κοινόν μας Διδάσκαλον, πρέπει νά θεωρῆται ὡς ὁ πλέον ἄξιος καί ἰκανός».

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ἐπανῆλθε στή μονή τοῦ Κρήσκεντος, ὄχι ἀποθαρρυσμένος ἀλλά ἀποφασισμένος νά σφυρηλατήσῃ νέα ὄπλα, νά καταρτίσῃ καινούργιους ἀθλητάς γιά τούς ἀγῶνες τοῦ μέλλοντος.

Τό τελευταῖο του ταξίδι στόν Ὀλυμπο καί ὁ θάνατός του

Τό 824 ἔκαμε ἓνα τελευταῖο ταξίδι στήν Προύσα, γιά νά συσκεφθῇ μέ τούς μοναχοὺς τοῦ ὄρους γιά τήν υπεράσπισι τῆς πίστεως καί νά λύσῃ ἐπί τόπου μερικές δυσκολίες πού παρουσιάσθηκαν μεταξύ τους, ἀπό ἓναν ἐρημίτη τοῦ Ὀλύμπου, τόν Θεόκτιστο, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο γιά τήν παραδοξότητα τῶν θεολογικῶν του ἀντιλήψεων...

Τό πλῆθος τῶν μοναχῶν εἶχε διαιρεθῇ σέ δύο μέρη καί ἀναθεματίζονταν μεταξύ τους....

Ὁ Ἅγιος τοῦ ἔγραψε καί τοῦ ζήτησε νά ἐκθέσῃ γραπτῶς ποιὰ ἦταν ἡ πίστις του ἐν σχέσει μέ τίς πλάνες, γιά τίς ὁποῖες τόν κατηγοροῦσαν.

Ἡ ἐκθεσις τοῦ Θεοκτίστου ὑπῆρξε ἰκανοποιητική. Ὁ ὁμολογητής Θεόδωρος τοῦ ὑπέβαλε μία σύντομη ἐκθεσις πίστεως καί τοῦ ζήτησε νά τήν ὑπογράψῃ.

Ὁ Θεόκτιστος συγκατετέθηκε εὐχαρίστως σ' αὐτό καί ἡ εἰρήνη ἀποκαταστάθηκε στό ὄρος.

Κατά τήν ἐπιστροφή του στόν Κρήσκεντα τό σῶμα του, ἐξασθενημένο ἀπό τίς στερήσεις καί τούς πόνους τῆς ἐξορίας καί βασανισμένο ἀπό μία χρόνια ἀσθένεια τοῦ στομάχου, δέν ἦταν πλέον παρά ἕνας σκελετός. Ἔμεινε ἐν τούτοις πιστός στίς ἀσκήσεις τῆς ἀδελφότητος μέχρι τέλους.

Τήν 1η Νοεμβρίου 826 δέν μπόρεσε νά σηκωθῆ ἀπό τό κρεβάτι του, ἀλλά ὑπαγόρευσε τήν κατήχησι τήν ὁποίαν ἔπρεπε νά ἀπευθύνῃ στήν κοινότητα. Τήν τέταρτη ἡμέρα εἶχε ἀρκετή δύναμι γιά νά σηκωθῆ καί διάβασε ὁ ἴδιος τή διδασκαλία πού εἶχε ὑπαγορεύσει. Κατόπιν ἐλειτούργησε, ἔδωσε τήν θεία κοινωνία στούς μοναχοὺς του καί συζήτησε πολύ μαζί τους μιλώντας γιά τήν ἀρρώστια του καί γιά τήν προσεχῆ ἀναχώρησί του στόν οὐρανό.

Ἰερούργησε ἐπίσης στίς 6 Νοεμβρίου καί ἔλαβε μέρος σέ ὄλο τό πρόγραμμα τῆς κοινότητος, ἀλλά τή νύκτα μία φοβερή κρίσις τόν ἔκαμε νά προβλέψῃ τό ἐπικείμενο τέλος. Τήν ἄλλη ἡμέρα ἐκάλεσε τούς μοναχοὺς, τούς ἐχαιρέτησε καί τούς ἀγκάλιασε ὅλους. Τέλος τήν 11η ἔλαβε τά τελευταῖα ἅγια Μυστήρια καί τήν 6η ὥρα βλέποντας ὅτι οἱ δυνάμεις του τόν ἐγκατέλειπαν, εἶπε νά ἀνάψουν τά κεριά καί νά ἀπαγγείλουν τόν «Ἄμωμο»: **«Μακάριοι οἱ ἄμωμοι ἐν ὁδῷ, οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου»**. Ὅταν ἔφθασαν στά λόγια **«Εἰς τόν αἰῶνα οὐ μή ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἔζησάς με»**, ἡ ψυχὴ του πῆγε νά δεχθῆ τήν αἰώνια ἀμοιβή. Ἦταν 67 ἐτῶν.

**Ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ,
ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης**

Ὁ ἅγιος Ἰωσήφ, ἀφοῦ ἔλαβε μία καλή ἐκπαίδευσι, ἔκαμε τὰ πρῶτα του βήματα στή μοναχική ζωή μέ τόν ἀδελφό του ἅγιο Θεόδωρο τόν Στουδίτη στή μονή τοῦ Σακκουδίωνος. Οἱ δύο ἀδελφοί συναγωνίζονται στό ζῆλο. Ὑπερασπίζονται τίς ἴδιες ἀπόψεις μέ τό ἴδιο θάρρος καί ὑφίστανται τίς ἴδιες μαστιγώσεις καί τίς ἴδιες ἐξορίες, ἂν καί σέ διαφορετικές φυλακές.

Στήν ἐπιστροφή τους ἀπό τήν ἐξορία τῆς Θεσσαλονίκης (797) ἔρχονται πάλι καί οἱ δύο στή μονή Σακκουδίωνος, κατόπιν μεταφέρονται μαζί στή μονή τοῦ Στουδίου. Ἀλλά τό 807 ὁ ἅγιος Ἰωσήφ ἔπρεπε νά ἐγκαταλείψῃ τόν ἀδελφό του γιά νά λάβῃ τόν περιφανῆ ἀρχιεπισκοπικό θρόνο τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία ἐχῆρευσε μέ τό θάνατο τοῦ τιτουλαρίου Θωμᾶ. Ὁ κληρικός καί οἱ πιστοί τῆς πόλεως αὐτῆς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐκτιμήσει τὰ προτερήματά του καί τίς ἀρετές του κατά τή διάρκεια τῆς ἐξορίας κοντά τους, τόν εἶχαν ζητήσει γιά ποιμένα.

Τόν ξαναβρίσκομε τό ἐπόμενο ἔτος στήν Κωνσταντινούπολι, γιά νά μοιραστῇ τήν ἐξορία τοῦ θείου του καί τοῦ ἀδελφοῦ του στά Πριγκηπόννησα. Ἐγκλείστηκε στήν Πρώτη, ὁ ἅγιος Πλάτων στήν Ὁξεῖα καί ὁ ἅγιος Θεόδωρος στή Χάλκη.

Ἐπέστρεψε στή Θεσσαλονίκη τό 811 μέ τήν ἀναγόρευσι τοῦ Μιχαήλ τοῦ Ραγκαβέ. Ἀλλά τέσσερα χρόνια ἀργότερα ὁ ζῆλος του γιά νά ὑπερασπισθῇ τήν τιμή τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτράβηξε τήν προσοχή τοῦ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου, ὁ ὁποῖος τόν ἔφερε στήν Κωνσταντινούπολι. Ἐπειτα ἀπό μία μικρή αἰχμαλω-

σία ἀποσύρθηκε στοῦ Σακκουδίου, ὅπου βρῆκε πάλι τόν ἅγιο Ναυκράτιο καί ἔλαβε ἐκ μέρους τοῦ ὑπάτου Ζαχαρίου γενναῖες ἐλεημοσύνες. Ἄλλά καί πάλι ἐξορίσθηκε ἀπό τόν αὐτοκράτορα σέ ἕνα μακρυνό τόπο, ὅπου παρέμενε ἕως τήν ἀνάρρησι τοῦ Μιχαήλ τοῦ Τραυλοῦ.

Κατόρθωσε νά ἐπιστρέψη στήν ἐπισκοπή του καί ἐξακολούθησε νά ἀγωνίζεται γιά τήν Ὁρθόδοξη Πίστι. Ἔζησε μετά τό θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ του καί ὑπέστη ἀκόμη, δίχως ἀμφιβολία, ἐπί Θεοφίλου, τοῦ τελευταίου τῶν εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων, τήν πείνα, τήν δίψα καί ὅλα τά εἶδη τῶν βασανιστηρίων.

Ἐπέκυψε, θῦμα κι' αὐτός τοῦ διωγμοῦ, τήν 15ῃ Ἰουλίου τοῦ 832, σέ μία ἄκρη τῆς Θεσσαλίας. Τό σῶμα του, ἐγκατελειμμένο χωρίς ταφή, βρέθηκε μετά ἀπό πολλά χρόνια σέ ἕνα μέρος δασῶδες καί ἐλώδες, ἀπό τόν ἅγιο Ναυκράτιο καί τόν Ἀθανάσιο. Δέν ἔμεναν παρά μερικά ἱερά ὄστᾶ. Τά μάζεψαν μέ φροντίδα καί στίς 26 Ἰανουαρίου 844 τά μετέφεραν ἐπισήμως στό μοναστήρι τοῦ Στουδίου, συγχρόνως μέ τό σῶμα τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, πού εἶχε μείνει ἀνέπαφο, γιά νά τά ἐνταφιάσουν δίπλα στόν ἅγιο Πλάτωνα.

*Οἱ μεγάλοι πόνοι τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου
γιὰ τὴν πίστι*

Μόλις βγήκε ἀπὸ τὸ παλάτι ὁ ὄσιος Μεθόδιος ἄρχισε νὰ κηρύττει τολμηρὰ τὴν ὀρθόδοξη ἀλήθεια, νὰ ὑποβοηθῇ τοὺς κλονιζομένους πιστοὺς καὶ νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ μέ ὅλες του τίς δυνάμεις νὰ διατηρήσουν, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῆ, τὴν ἀκεραιότητα τῆς πίστεώς τους.

Ὅταν πληροφορήθηκε ὁ Μιχαήλ αὐτὸ τὸ γεγονός, τὸν συνέλαβε ὡς συναίτιο καὶ ὑποκινητὴ σκανδάλων μεταξύ τοῦ λαοῦ καὶ τὸν κατεδίκασε σέ ἑπτακόσιους ραβδισμούς.

Ὅταν αὐτὴ ἡ πρωτάκουστη διαταγὴ ἐκτελέσθηκε, ὁ Ἅγιος ἔμεινε ξαπλωμένος ἡμιθανὴς σέ μιά λίμνη αἵματος. Τὸν κράτησαν γιὰ λίγον καιρὸ στή φυλακὴ καὶ μόλις ἐπανῆλθαν ἄρκετὰ οἱ δυνάμεις του, τὸν μετέφεραν στή νῆσο Ἅγιος Ἀνδρέας, ὅπου μαζί μέ ἕναν ἄλλον καταδικασμένον τὸν ἐκλείσαν σέ ἕνα τάφο.

Ἡ στενότης τοῦ χώρου, ἡ συντροφιά ἑνὸς ἀγροίκου ἀνθρώπου, ἡ ἔλλειψις τροφῆς, ἡ πλήρης ἀπουσία φροντίδων καὶ τὸ σκότος πού βασίλευαν σ' αὐτόν τὸν τάφο, τὸν ἐγέμιζαν ἀπὸ ἀηδία καὶ τοῦ ἔκαναν ἀνυπόφορη τὴ ζωὴ.

Ἐνας ἀπεσταλμένος τοῦ αὐτοκράτορος ἐρχόταν κατὰ διαστήματα νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, ἐὰν δεχόταν ἐπὶ τέ-

λους νά πετάξη τίς εἰκόνες γιά νά βγῆ ἀπό τόν τάφο του ἐλεύθερος:

«Εἶμαι ἔτοιμος, τοῦ ἀπάντησε, νά ὑπομένω χίλιες φορές τόν θάνατο παρά νά λιγοστῆσω τό σεβασμό μου πρὸς τόν Σταυρό καί τήν εἰκόνα τοῦ Σωτήρος μου καί Θεοῦ μου».

Ἔμεινε ἑφτά χρόνια σ' αὐτή τήν παράξενη φυλακή. Ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαήλ, ὅταν ἐπλησίαζε νά πεθάνῃ, ἔδωσε τήν ἐλευθερία σέ ὅλους τοὺς φυλακισμένους καί ἐπέτρεψε στόν Ἅγιο Μεθόδιο νά ξαναδῆ τό φῶς τῆς ἡμέρας.

Δέν εἶχε πλέον παρά τό δέρμα πάνω στά ὀστά του.

Μέ τό λιπόσαρκό του πρόσωπο, μέ τό σιαγόني του σπασμένο καί δίχως δόντια καί μέ τό κρανίο του χωρίς μαλλιά, ἔμοιαζε μέ ἓνα κινούμενο σκελετό. Ἡ ψυχὴ του ὅμως δέν εἶχε δειλιάσει, ἡ δυναμικότης του παρέμενε ἀδάμαστη καί ἡ ἀποστολική φλόγα ἔλαμπε μέσα του πιο ζωηρὴ καί πιο φλογερὴ ὅσο ποτέ.

Χρησιμοποίησε ἀμέσως τήν ἐλευθερία καί τήν εὐγλωττία, τήν ὁποία ὁ οὐρανὸς τοῦ εἶχε δώσει στό νά κηρύττῃ παντοῦ τόν ἀγῶνα καί τήν σταθερότητα στήν ὀρθόδοξη πίστι. Τόν ἔβλεπε κανεὶς πότε στοὺς ἀσκητάς καί τοὺς μοναχοὺς, πότε στοὺς κρατικούς ὑπαλλήλους, πότε στά σπίτια τῶν πατρικίων καί τῶν συγκλητικῶν, στηρίζοντας τοὺς μὲν, ἐπαναφέροντας τοὺς δέ, στό δρόμο τοῦ καθήκοντος, ἀναζωογονώντας τίς ψυχές, φλογίζοντας τά πλήθη.

Ὅταν πρόσφερε στήν μεγάλη πόλι ὅλες τίς ὑπηρεσίες πού θά μπορούσε νά περιμένῃ ἀπὸ αὐτόν, διάβηκε τήν Προποντίδα, ἐπῆγε στήν ἐπισκοπὴ τῆς Κίου καί ἴδρυσε ἐπάνω στό ὄρος τῆς ἐπισκοπῆς τό μοναστήρι τῶν Ἐλεγκῶν.

Νέα μαστίγωσις

Διεύθυνε λίγα χρόνια τήν ἔνθερμη κοινότητά του καί ἐτοίμαζε μοναχοὺς φλογερούς γιά τούς μελλοντικούς ἀγῶνες, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Θεόφιλος ἐγκαινίασε κατά τό τέταρτο ἔτος τῆς βασιλείας του τόν πιό αἵματηρό διωγμό.

Ὁ ἅγιος Μεθόδιος τοῦ κατηγγέλθη ὡς ἕνας ἐξαιρετικά ἐπικίνδυνος ἐχθρός τῆς ἐπισήμου πίστεως καί ὡς ἕνας ἐπίμονος πρωταγωνιστής τῆς τιμῆς τῶν εἰκόνων.

Ὁ Θεόφιλος τόν κάλεσε στήν Κωνσταντινούπολι καί τόν ἔφερε στό παλάτι: «Πότε θά παύσης, τοῦ λέει, νά ταρασσης τήν Ἐκκλησία καί τήν αὐτοκρατορία μέ τίς ἄκαιρες φιλονεικίες σου γιά ἕνα ἀσήμαντο θέμα, ὅπως αὐτό τῶν εἰκόνων; Ἐσύ δέν εἶσαι πού ἐπήγες ἔως τή Ρώμη γιά νά ὑποχρεώσης τόν Πάπα νά περιπλακῆ στή φιλονεικία αὐτή καί ὁ ὁποῖος ξανάφερεις γιά τόν πατέρα μου τόμους δογματικούς, μία νέα ὁμολογία πίστεως»;

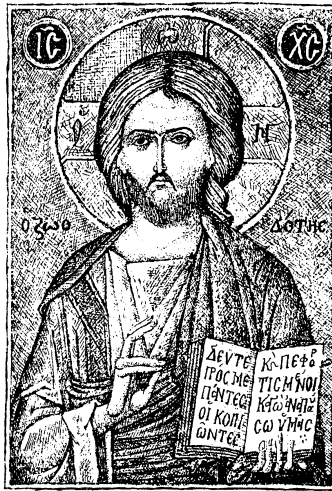
«Ἐάν τό θέμα τῶν Εἰκόνων, ἀπάντησε ὁ Ἅγιος, εἶναι ἀσήμαντο καί δέν ἀξίζει νά ἀσχοληθῆ κανείς μέ αὐτό, γιατί σεῖς πού ἔχετε στά χέρια σας τήν ἐξουσία καί κυβερνᾶτε τούς Ρωμαίους, δέν ἀφαιρεῖτε τίς δικές σας εἰκόνες, ὅπως ἀφαιρεῖτε αὐτές τοῦ Χριστοῦ; Γιατί δέν δέχεσθε νά σᾶς τιμοῦν καί νά σᾶς δοξάζουν, ὅπως ἐννοεῖτε νά τιμᾶτε καί νά δοξάζετε τόν Ἰησοῦ Χριστό; Ἀντιθέτως βλέπω, ὅτι πολλαπλασιάζετε καθημερινῶς τίς εἰκόνες σας καί ὅτι εὐχαριστεῖσθε νά τίς βλέπετε παντοῦ τιμημένες».

Ὁ Θεόφιλος δέν παραδεχόταν τήν ἀντίρρηση, πρό παντός διότι τοῦ ἔκλεινε τό στόμα. Διέταξε νά δώ-

σουν άμέσως έξακόσιους ραβδισμούς στους ώμους και τό γυμνό στήθος του άξιου όμολογητου τής πίστεως.

Ο άγιος Μεθόδιος, πνιγμένος στό αίμα, θεωρήθηκε νεκρός. Τό σώμα του, κατά διαταγή του αυτοκράτορος, ρίχθηκε από μία τρύπα στά ύπόγεια του παλατιού.

Τή νύχτα γενναίοι χριστιανοί κατόρθωσαν νά τόν ανασύρουν από εκεί. Μέ πολλές περιποιήσεις τόν ξανάφεραν στην ζωή και μέ τόν καιρό του έδωσαν τήν υγεία. Έπλήρωσαν όμως ακριβά τήν πρᾶξι αυτή τής άφοσιώσεως. Όταν ο Θεόφιλος έμαθε ότι ζούσε ακόμη ο όσιος Μεθόδιος, έδήμευσε τά σπίτια και όλη τήν περιουσία εκείνων που τόν είχαν σώσει....

Οί ένδιαφερόμενοι για τήν άπόκτησι του πνευματικού αυτου όπλοστασιου μπορούν νά τό ζητήσουν από τά χριστιανικά βιβλιοπωλεία και από τίς εκδόσεις «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ». Τιμάται 13 ευρώ.